

Bij gepraat (20)

E. Blankert, voorzitter

Voorafgaand aan het schrijven van dit artikel keek ik op TV Gelderland naar de Bennekomse vlegeldagen. Een keur van oude tractoren trok voorbij, waarbij tweemaal een bijenkorf in beeld kwam!

Op uitnodiging van de oud-voorzitter van de VBBN subvereniging Bemmelen, dhr. B. Hartjes zal ik assisteren op de Open Monumentendag (14 sept.) die in het teken staat van 'de boerderij' onder het motto 'Kom in de stal'. Dhr. Hartjes, jarenlang fervent imker, woont nog in een ouderwetse boerenhofstee aan de Olyhorststraat 25 te Gendt en had/heeft een gemengd boerenbedrijf. Ook tijdens deze gelegenheid zal de imkerij weer uitgedragen worden. In 1998 heeft de imkervereniging Oost-Betuwe ter gelegenheid van haar 50-jarig bestaan een ansichtkaart gemaakt met daarop imkers (gegroepeerd rondom een oude handslinger) uit de beginperiode van deze vereniging. Gendt had toen een landbouwschool en kende een actieve docent, dhr. Oude Ophuis, zelf een begenadigd imker. In Gendt en Doornenburg waren in die tijd zo'n honderd imkers, waarvan een deel suikerimkers voor de inmaak van de verbouwde producten. Thans is het aantal imkers op twee handen te tellen. B. Peters, een sjouwer die elke vereniging nodig heeft, had tussen de 40 en 80 volken, evenals een oud-voorzitter van de afdeling dhr. Kuster. Beide grootimkers hebben inmiddels enige jaren het tijdelijke voor het eeuwige verwisseld. Over blijft de herinnering aan een periode die op het eerste oog sterk verschilt van de huidige. Toch is dit laatste niet geheel juist. Immers als je oude boeken of tijdschriften leest, zie je veel parallellen met de huidige imkerij. Op het moderne jasje na dan.

Naar aanleiding van een krantenartikel wil ik u wijzen op het boek *Habitattypen (1e deel in reeks Europese Natuur in Nederland)*, auteurs John Janssen en John Schaminée, uitgeverij KNNV ISBN 90 5011 166 1. *Natura 2000* heeft als doel het behoud en herstel van de biodiversiteit in de Europese Unie en is het belangrijkste initiatief op het gebied van natuurbescherming in Europa.

Het septembernummer van het 'Vlaamse Imkerblad' bevatte naast en serie leuke artikelen ook het bericht dat er een nieuw biologisch middel in de handel is gekomen tegen wasmot 'Mellonex' genaamd. Het product bestaat uit korreltjes van 1 tot 2 mm die de actieve stof bevatten. De korreltjes worden in water opgelost en over de ramen verneveld. Mellonex kan 18 maanden worden bewaard op kamertemperatuur en schijnt een aangename geur te hebben. Het Zwitserse Bijenonderzoeksinstituut te Liebenfeld heeft het middel onderzocht en zou het veilig voor bijen hebben verklaard, zonder achterlating van

residuen in was of honing. Wie heeft ervaring? Ik zou graag van het azijnzuur af willen want bij opening van de diepvrieskist met bijenramen wordt je zonder zuurmasker de adem afgeknepen. Uw reactie gaarne naar ericblankert@hotmail.com

• Zoals in het eerste deel van dit artikel aangegeven is het niet alleen van deze tijd dat men actieve leden nodig heeft om verenigingsactiviteiten tot uitvoer te brengen. In onze bestuursvergadering van 25 augustus jl. zijn weer diverse onderwerpen de revue gepasseerd.

Enkele belangrijke punten: bijeenkomst 25 oktober Marienheem in Raalte 13.30-16.00 uur voor bijengezondheids- en drachtplantencoördinatoren, een voordracht met dia's herkenning bijenziekten en voorbeelden van bestrijdingsmethoden varroa door Arno Kok en 'Hoe vind je de weg in subsidieerland?', een bijdrage door Leo Lamers.

• De prijsopgave voor de verenigingsvlaggen viel tegen. Weet iemand een goedkoop zeefdrukadres? Gaarne bekend maken bij abtbhooftbestuur@hotmail.com In de volgende Bijgepraat zal ik u verslag doen van de vele activiteiten in de maand september. Busreis (6 sept. jl.); vergadering Vrienden van Ambrosiushoeve (13/sept. jl.); een dag later Monumentendag, (22 sept. jl.); Bedrijfsraadvergadering in Wageningen en een uitnodiging van VBBN subvereniging 'Eensgezindheid Eerbeek' om samen met de Commissaris van de Koningin van de Provincie Gelderland dhr. Kamminga en de voorzitters van ANI, LLTB, ZLTO en VBBN een broodmaaltijd te nuttigen tijdens de bijenmarkt in Eerbeek.

PPO-Bijen doet niet alleen onderzoek voor imkers

Henk van der Scheer, hoofdbestuurslid VBBN

In twee voorgaande nummers van BIJEN heb ik u al verteld wat PPO-Bijen doet met ons geld (ongeveer €34.000,-) en met het EG/MLNV-geld (€300.000,-). In 2003 ontvangt PPO-Bijen daarnaast van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (MLNV) nog eens €45.000,-. Het Productschap Tuinbouw (PT) plus de Europese Gemeenschap (EG) en BBB, een hommelmiddelenbedrijf in Tilburg, leggen in totaal €90.000,- op tafel; de bestrijdingsmiddelenindustrie besteedt dit jaar (voorlopig) €150.000,-.

MLNV trekt ook geld uit voor natuur op land- en tuinbouwbedrijven

Eén van de speerpunten van MLNV betreft het ontwikkelen van zogenaamde Multifunctionele Bedrijfssystemen.

Vroeger was de functie van een agrarisch bedrijf de productie van voedsel en/of van siergewassen. Nu moeten ook andere functies worden ontwikkeld zoals sociale functies en landschapswaarden en recreatie. Kortom er dient een grote mate van natuurlijkheid op een agrarisch bedrijf te komen. In dat kader mag PPO-Bijen onderzoek doen naar combinaties van bloemplant en bestuiver die een indicator kunnen vormen voor natuurlijkheid van dergelijke multifunctionele teeltsystemen. Mocht het lukken om een aantal indicatoren te vinden dan levert inventarisatie daarvan een grote tijdsbesparing op ten opzichte van volledige inventarisaties.

Onlangs werd bekend, dat helaas sterk zal worden gesnoeid in het onderzoek ten behoeve van genoemd speerpunt. Dit omdat de overheid financieel in zwaar weer zit. De bijdrage van PPO-Bijen in het onderzoek zal daarom niet kunnen worden voortgezet in de komende jaren.

Naast het onderzoek voor de EG en voor de nationale overheid doet PPO-Bijen ook enkele kleine projecten voor gemeenten in het kader van akkerrandenbeheer en verzorgt PPO-Bijen demonstraties over gelegenheden tot nestelen van wilde bijen.

Glasiuinbouw heeft belang bij honingbijen en hommels

Als het om bestuiving gaat richt het onderzoek zich voornamelijk op hommels. De teelt van hommels kan verbeterd/goedkoper worden door ze te voeden met andere componenten. Die componenten worden onderzocht door PPO-Bijen. Het is duidelijk dat ook de hommelleveranciers bij dit onderzoek belang hebben, vandaar dat ook van die kant het onderzoek mede wordt gefinancierd. Tot nu toe gaat het uitsluitend om het telen van de aardhommel, *Bombus terrestris*. PPO-Bijen onderzoekt de mogelijkheid tot het telen en het inzetten voor bestuiving van andere hommelssoorten.

Net als honingbijen kunnen hommels ook last hebben van *Nosema*, in dit geval *Nosema bombi*. Dat doet de hommelteelt soms mislukken. Onderzoek naar preventie tegen *Nosema* wordt (mede) betaald door de EG en uitgevoerd samen met onderzoekinstellingen in Duitsland, Zweden en Zwitserland.

Bij diverse glasiuinbouwgewassen is bestuiving noodzakelijk. Dat staat als een paal boven water. Bij paprika ligt dat toch wat anders, vandaar dat een deel van de paprikatelers geen bestuivende insecten inzet of ook wel hommels in plaats van honingbijen. Door die wijze van telen komt er gedurende de dag veel paprikastuifmeel in de lucht. Als gevolg daarvan hebben nogal wat paprikatelers en -plukkers allergie tegen dat stuifmeel ontwikkeld. Uit onderzoek van PPO-Bijen, in samenwerking met het Dijkzichtziekenhuis in Rotterdam, blijkt, dat de inzet van bijen de aanwezigheid van stuifmeel in de lucht sterk doet afnemen. Dat stuifmeel wordt 's ochtends al vroeg driftig verzameld door de bijen en blijkt voldoende om de plukkers te vrijwaren voor allergische verschijnselen.

De giftigheid van gewasbeschermingsmiddelen moet worden getoetst

Eén van de voorwaarden voor toelating van gewasbeschermingsmiddelen is, dat ze bij de toepassing geen schade mogen veroorzaken bij o.a. honingbijen. De giftigheid dient dus getoetst te worden. Sinds kort is PPO-Bijen de status van 'Good Laboratory Practice' (GLP) toegekend. Er zijn wel meer instituten die onderzoek doen aan bijenteelt en zo'n status hebben, maar instituten die zo dicht tegen de praktijk van de (glas)tuinbouw aan opereren, zijn er toch niet zo veel en die dan ook nog onderzoek doen op het gebied van hommels, al helemaal niet. Dat zal ongetwijfeld de vraag van de bestrijdingsmiddelenindustrie naar het toetsen van gewasbeschermingsmiddelen doen toenemen. Dat zorgt voor een winstgevendheid die ten goede komt aan de instandhouding van een goed onderzoeksbedrijf en ook dat is van belang voor de imkerij in Nederland. Het is dus maar gelukkig dat PPO-Bijen meer onderzoek doet dan alleen voor imkers. Van dat laatste zouden ze niet kunnen bestaan. En het mag ook wel eens gezegd: de Belgen zijn behoorlijk jaloers op ons om dat toch relatief kleine PPO-Bijen.

291

Cursus voor (aankomende) bestuursleden van de VBBN

Dit najaar wil het Hoofdbestuur starten met een cursus voor bestuursleden of aankomende bestuursleden van de VBBN. Signalen uit afdelingen en groepen hebben het HB doen besluiten deze cursus te ontwikkelen. Gebruik zal worden gemaakt van ervaring en deskundigheid aanwezig in het HB. Voor juridische aspecten zal ook deskundigheid worden ingehuurd.

Het doel van de cursus is het toerusten van bestuursleden voor hun taak. Ook kan het de afdelingen helpen niet zo ervaren aspirant bestuursleden te interesseren voor een plaatselijke bestuursfunctie.

Naast het uitwisselen van ervaringen, het leren kennen van de organisatie, worden onderwerpen behandeld als: bestuurlijke aansprakelijkheid, rol en betekenis van de Kamer van Koophandel, vergadertechniek, netwerken, communicatie, enzovoort. Ook is er gelegenheid eigen wensen aan te geven.

De cursus duurt drie zaterdagen en wordt gegeven in het Bijenhuis te Wageningen.

De kosten bedragen in totaal €30,- p.p. inclusief reader en koffie/thee.

De eerste dag is zaterdag 22 november 2003. De tweede en derde dag zijn op 17 januari en 31 januari 2004. Maximaal 20 deelnemers. Inschrijving op volgorde van binnenkomst. U kunt zich aanmelden bij het secretariaat van de VBBN, Postbus 90, 6720 AB Bennekom, 0317-42 24 22, E: vbbn@vbbn.nl.

Jeugdopleidingen

De commissie PR van de VBBN is voornemens een overzicht te maken van de jeugdopleidingen op het gebied van bijenteelt in Nederland, zie 'Wie de jeugd heeft ...' in BIJEN 12 (7/8): 217 (2003).

Indien u jeugdcursussen verzorgt of gaat verzorgen, verzoeken wij u dit door te geven aan het secretariaat van de VBBN, Gerda Bogaards of Marga Canters, 0317-42 24 22 (maandag t/m vrijdag tussen 10.00-14.00 uur) of per E: vbbn@vbbn.nl.

Oproep stuifmeelanalyse

Het hoofdbestuur van de VBBN wil naar aanleiding van het concept-beleidsplan 2004-2009 meer aandacht en activiteiten voor verhoging van de kwaliteit van de honing.

- * Het HB wil als experiment dit jaar een stuifmeel-analyse aanbieden voor belangstellende imkers. Imkers kunnen daardoor meer inzicht krijgen in de inhoud van hun honing en dus ook in de drachtplanten die de bijen benutten.
- We hebben Els Kleijnendorst bereid gevonden die analyse uit te voeren. Els Kleijnendorst heeft ervaring met stuifmeelanalyse en heeft ook de stuifmeelanalyses verzorgd van de ingezonden honing naar Bee at Home op de Floriade.
- Naast de stuifmeelanalyse zal ook het suikergehalte worden bepaald en de daaraan gekoppelde de houdbaarheidstermijn
- Belangstellende imkers dienen hun honingmonster uiterlijk 15 november in te zenden (of af te leveren) aan het Bijenhuis. Dit monster dient aan de volgende voorwaarden te voldoen en vergezeld te gaan van de volgende gegevens: Naam en adres imker, soort honing naar het oordeel van de imker, tijdvak van winning van de honing.
- Het monster dient tenminste 25 gram te bedragen. Toezending of aflevering aan het Bijenhuis kan in een klein glazen potje (circa 40 gram inhoud), waarin in restaurants en hotels jam geserveerd wordt. Toezending in een (dubbel) plastic zakje van dik plastic dat deugdelijk is afgesloten, is ook mogelijk.
- Als de imker een etiket dat door hem of haar wordt gebruikt meezendt, zal beoordeeld worden of dit aan de wettelijke vereisten voldoet.
- Na inlevering ontvangen de inzenders een acceptgiro van €15,- ter bestrijding van de onkosten van de analyse.

De uitslag van de analyse zal zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval vóór 1 maart 2004 schriftelijk aan de inzenders worden meegedeeld.

Aangezien dit een experiment is zal 'wie het eerst komt die het eerst maalt' gelden. De eerste 50 inzendingen zullen worden geanalyseerd. De overigen zullen op een wachtlijst worden geplaatst.

Ter herinnering

Jo Janssen, voorzitter studiedagcommissie

Studiedag van de Bond van Bijenhouders ZLTO op zaterdag 8 november in het schoolgebouw van de Helicon in Bostel.

In het septembernummer van BIJEN staat het volledige programma van de studiedag afgedrukt. Enkele onderdelen van het programma die wat toelichting vragen.

Parallelprogramma Dit programma-onderdeel loopt van 10.30-16.00 uur en is bedoeld voor hen die niet aan het eigenlijke programma van de studiedag willen deelnemen. Het parallelprogramma bestaat ook dit jaar uit twee onderdelen:

Mw. Nelly van Heel is deskundig in het maken van *apitherapieproducten*, zoals propoliszalf, propolistinctuur, honingzeep, boenwas, etc. Zij zal de deelnemers leren hoe men op een eenvoudige wijze deze producten zelf kan maken.

Zij heeft een boekje (€1,-) samengesteld met daarin recepten voor apitherapieproducten.

Dhr. en mw. De Coninck hebben een deskundigheid ontwikkeld in het *koken en bakken* met honing. Zij zullen in de keuken de deelnemers leren hoe men heerlijke gerechten kan bereiden met honing.

Aan dit laatste programma zijn uiteraard kosten verbonden. De kosten worden geschat op €7,- à €10,- per persoon. Markt

Uitbraken van Amerikaans vuilbroed zijn de laatste tijd niet meer voorgekomen. Toch willen wij voorzichtig zijn en daarom is het ook dit jaar ten strengste *verboden* materialen aan te voeren die met bijen in aanraking zijn geweest.

Verder kan van alles aangevoerd worden: boeken, oude jaargangen van bijenbladen, bijenpostzegels, bijzondere honingpotten, nieuw vlechtwerk en handwerkjes. U moet zelf zorgen voor de verkoop, ruilen is natuurlijk ook mogelijk.

Verkoop restant boeken uit de bibliotheek van de Bond Zoals u weet heeft het bestuur van onze Bond haar bibliotheek ontmanteld. Het restant van de boeken zal tijdens de studiedag te koop worden aangeboden.

Tentoonstelling zelf gemaakte spullen Al enkele jaren bieden wij de mogelijkheid om zelf gemaakte spullen ten toon te stellen.

Vorig jaar hebben wij nog een bijzondere oproep gedaan om allerlei eigengemaakte spullen op onze studiedag ten toon te stellen. Deze bijzondere oproep heeft niet mogen baten, er was maar één inzender. Daarom heeft de commissie besloten dit onderdeel te laten vervallen.

Korfvlechten Ook dit jaar zal er weer een keuring van vlechtwerk plaatsvinden ondanks dat er vorig jaar ook maar één inzender was. Nogmaals doen wij een dringend beroep op al onze vlechters om hun eigen gevlochten producten op onze studiedag ter keuring aan